

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувачка кафедри
української мови

 Климович С.М.
«27» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА
(ГРАМАТИКА. МОРФОЛОГІЯ)»**

Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

факультет української філології та журналістики

2019/2020 навчальний рік

Робоча програма «Сучасна українська літературна мова (Грамматика. Морфологія)»
для студентів за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Розробник: Климович С. М., доцент, кандидат філологічних наук.
Мартос С. А., доцент, кандидат філологічних наук.

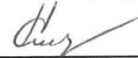

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол від. «27» серпня 2019 року № 1

Завідувачка кафедри української мови

Климович С.М.
(підпис)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 8	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів: 4	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 240 годин		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й, 4-й	3-й, 4-й
		Лекції	
	44	18	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Практичні, семінарські	
		38	10
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		158	212
		Вид контролю: екзамен, залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання – 34% / 66%
 для заочної форми навчання – 12% / 88%

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу – поглибити знання студентів із сучасної української літературної мови; сформувані в них погляд на мову як на системно-структурне явище; допомогти їм ґрунтовно оволодіти граматичними категоріями; спрямувати студентів на розвиток лінгвістичного мислення, поглиблене засвоєння мовних законів і явищ, граматичної термінології, на вивчення морфології як розділу сучасної української мови.

Теоретичні завдання курсу – формувати у майбутніх учителів-словесників творчий підхід до вивчення мовних явищ, мовно-ціннісні орієнтації; ознайомити з науковими засадами й основними положеннями сучасної української літературної мови; вивчити граматичні явища і тенденції; розвивати гуманітарно-філологічне мислення.

Практичні завдання курсу – сприяти виробленню у студентів навичок системного аналізу мовних явищ, оволодінню граматичними й морфологічними нормами сучасної української літературної мови.

Програмні компетентності

1. Знання та розуміння предметної області, усвідомлення особливостей професійної діяльності.
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови й літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, практиці навчання української мови й літератури.
5. Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової і міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.
6. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.
7. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.

Програмні результати навчання

Після засвоєння розділів «Грамматика. Морфологія» курсу сучасної української літературної мови студент:

1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури.
2. Знає основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різнорівневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.
3. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в професійній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.
4. Володіє комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний вдосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень.
5. Навчається впродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 годин або 8 кредитів ECTS.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Граматика. Граматика сучасної української літературної мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову. Морфологія та синтаксис як розділи граматики. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення слова у його відношенні до лексичного. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Граматичні категорії. Системи граматичних категорій у сучасній українській літературній мові. Морфологічні, синтаксичні та лексико-граматичні категорії. Поняття грамеми.

Морфологія. Морфологія як граматичне вчення про систему форм слова та засоби їх вираження. Поняття про словоформу. Взаємозв'язок між словом і словоформою. Частини мови та принципи їх виділення в українській мові. Повнозначні та службові частини мови. Проблема займенникових слів, нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення, ступені й різновиди взаємопереходу частин мови.

Іменник. Іменник як частина мови. Семантико-граматичні ознаки його виділення. Лексико-граматичні розряди іменників: іменники власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовинним значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого.

Граматичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Формально-граматичні та значеннєві принципи розподілу іменників за родами. Іменники спільного та подвійного роду. Хитання в роді іменників.

Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Іменники, що мають форму тільки однини або форму тільки множини. Категорія збірності й одиничності. Залишки форм двоїни. Роль наголосу у вираженні категорії числа.

Категорія відмінка. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Кличний відмінок у парадигмі іменника. Основні значення відмінків.

Словозміна іменників. Поняття про парадигму іменників. Повна та неповна парадигма. Принципи поділу іменників на відміни та групи. Характеристика парадигм іменників I, II, III та IV відмін. Розмежування варіантів відмінкових форм. Невідмінювані іменники. Відмінювання іменників *pluralia tantum*. Іменники з ознаками прикметникової парадигми. Словотвір іменників.

Прикметник. Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Питання про порядкові прикметники. Перехід відносних прикметників у якісні, присвійних – у відносні та якісні.

Короткі та повні форми прикметників. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників.

Особливості відмінювання та правопису прикметників. Творення та значення вищого й найвищого ступенів порівняння. Аналітичні форми ступенів порівняння.

Відмінювання прикметників твердої та м'якої групи. Проблема кількості відмінюваних граем прикметника. Особливості відмінювання та правопису прикметників на *-лиций*. Словотвір якісних, відносних, присвійних прикметників. Творення прикметників від географічних назв. Прикметники, утворені складанням основ, їх правопис. Перехід прикметників у іменники.

Числівник. Проблема частиномовної природи числівника. Розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням. Числівник як частиномовна морфологічна периферія. Специфіка вияву граматичних категорій числівника.

Функціональні розряди числівників: означено-кількісні та неозначено-кількісні (власне-кількісні, збірні, дробові, неозначені). Особливості їх уживання. Питання про порядкові числівники. Морфологічні групи числівників: прості, складні та складені.

Відмінювання різних розрядів числівників. Аналіз специфіки парадигм кількісних числівників у сучасній українській літературній мові. Синтаксичні функції числівників.

Займенник. Займенникові слова в системі частин мови. Співвідношення займенникових слів за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками, числівниками.

Лексико-граматичні розряди займенникових слів. Граматичні категорії займенникових слів, їх відмінювання. Специфічні випадки функціонування займенникових слів. Явище прономіналізації. Особливості наголошування займенникових слів. Словотвірні характеристики займенникових слів.

Дієслово. Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень у сучасній українській літературній мові. Неозначена форма дієслова. Типи дієслівних основ. Поділ дієслів на класи за співвідношенням з основами інфінітива, теперішнього часу. Поділ дієслів на дієвідміни.

Категорія виду дієслова. Протиставлення форм доконаного та недоконаного виду у видовій парі. Способи творення форм доконаного та недоконаного виду.

Загальнодієслівна категорія перехідності-неперехідності дієслова. Перехідні дієслова та засоби їх вираження. Неperехідні дієслова та засоби їх вираження.

Категорія стану дієслова та її зв'язок з перехідністю-неперехідністю. Дієслова активного стану, засоби їх вираження. Дієслова пасивного та зворотно-середнього стану.

Категорія особи. Безособові дієслова. Дієслова з неповною особовою парадигмою.

Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова.

Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення та значення. Словотвір дієслів.

Дієприкметник. Дієприкметник як проміжний розряд між дієсловом і прикметником. Граматичні категорії дієприкметника. Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього часу, їх значення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів. Перехід дієприкметників у іменники та прикметники. Дієслівні форми на -но, -то.

Дієприслівник. Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.

Прислівник. Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників.

Творення прислівників (від прикметників, іменників, числівників, займенників, дієслів). Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки.

Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Модальні слова і їх групи за значенням і вживанням. Синтаксична роль модальних слів.

Службові слова. Нечастиномовний статус службових слів.

Прийменник. Прийменники як слова, що виражають відношення (просторові, часові та інші) між повнозначними словами. Основні підходи до визначення статусу прийменника. Морфологічний склад прийменників. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Уживання прийменників з певними відмінками іменників і субстантивованих слів. Полісемія прийменників. Синонімія прийменників.

Сполучник. Сполучники як слова, що виражають зв'язок між словами в реченні, між частинами речень. Основні підходи до визначення статусу сполучника. Синтаксичні функції сполучників. Морфологічний склад сполучників.

Сполучники сурядності й підрядності, їх групи. Сполучні слова, їх відмінність від сполучників. Перехід повнозначних слів у сполучники.

Частка. Частки як слова, що вносять певні відтінки у значення слів. Проблема лінгвістичного статусу часток. Групи часток за значенням. Функції часток. Частки словотворчі і формотворчі. Правопис часток у сучасній українській літературній мові.

Вигук. Проблема статусу вигуку у теоретичному мовознавстві. Вигуки як слова, що виражають емоції та волевиявлення, їх роль у реченні. Групи вигуків за значенням, їх уживання. Перехід у вигуки повнозначних слів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Граматика. Іменник.												
Тема 1. Граматика	14	2	2			10	14	2			12	
Тема 2. Морфологія	10	2				8	10				10	
Тема 3. Іменник	26	6	6			14	26	2	2		22	
Разом за змістовий модуль 1	50	10	8			32	50	4	2		44	
Змістовий модуль 2. Прикметник. Числівник. Займенник.												
Тема 1. Прикметник	22	4	4			14	22	2	2		18	
Тема 2. Числівник	22	4	4			14	22	2			20	
Тема 3. Займенник	22	4	4			14	22				22	
Разом за змістовий модуль 2	66	12	12			42	66	4	2		60	
Змістовий модуль 3. Дієслово. Прислівник.												
Тема 1. Дієслово	24	6	4			14	24	2	2		20	
Тема 2. Дієприкметник	14	2	2			10	14	2	2		10	
Тема 3. Дієприслівник	14	2	2			10	14	2			12	
Тема 4. Прислівник	22	4	4			14	22	2	2		18	
Разом за змістовий модуль 3	74	14	12			48	74	8	6		60	
Змістовий модуль 4. Службові слова.												
Тема 1. Прийменник	16	2	2			12	16	2			14	
Тема 2. Сполучник	12	2	2			8	12				12	
Тема 3. Частка	12	2	2			8	12				12	
Тема 4. Вигук	10	2				8	10				10	
Разом за змістовий модуль 4	50	8	6			36	50	2			48	
Усього годин	240	44	38			158	240	18	10		212	

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Змістовий модуль 1.			
Граматика. Іменник.			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Граматика	Граматика сучасної української літературної мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову. Морфологія та синтаксис як розділи граматики. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення слова у його відношенні до лексичного. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Граматичні категорії. Системи граматичних категорій у сучасній українській літературній мові. Морфологічні, синтаксичні та лексико-граматичні категорії. Поняття грамеми.	2
2	Морфологія як розділ граматики	Морфологія як граматичне вчення про систему форм слова та засоби їх вираження. Поняття про словоформу. Взаємозв'язок між словом і словоформою. Частини мови та принципи їх виділення в українській мові. Повнозначні та службові частини мови. Проблема займенникових слів, нечастиномовні слова-морфеми і словаречення, ступені й різновиди взаємопереходу частин мови.	2
3	Іменник як частина мови	Іменник як частина мови. Семантико-граматичні ознаки його виділення. Лексико-граматичні розряди іменників: іменники власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовинним значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого.	2
4	Граматичні категорії іменника. Категорія роду і числа.	Граматичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Формально-граматичні та значеннєві принципи розподілу іменників за родами. Іменники спільного та подвійного роду. Читання в роді іменників. Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Іменники, що мають форму тільки однини або форму тільки множини. Категорія збірності й одиничності. Залишки форм двоїни.	2

5	Іменник. відмінка.	Категорія	Категорія відмінка. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Кличний відмінок у парадигмі іменника. Основні значення відмінків.	2
Практичний модуль				
	Тема		План	
1	Граматичні поняття і граматичні категорії		Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Системи граматичних категорій у сучасній українській літературній мові.	2
2	Лексико-граматичні розряди іменників		Лексико-граматичні розряди іменників: іменники власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовинним значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого.	2
3	Категорія роду і числа іменника		Граматичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Роль наголосу у вираженні категорії числа.	2
4	Відмінкова система української мови		Категорія відмінка. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Основні значення відмінків.	2
Модуль самостійної роботи				
	Тема		Види і форми роботи	
1	Граматичне значення і граматична форма слова		Виконати вправи на визначення граматичних значень і граматичних форм слів	2
2	Граматичні категорії		Опрацювати теоретичні питання	4
3	Граматичні категорії		Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання	4
4	Морфологія		Опрацювати теоретичні питання	2
5	Морфологія		Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання, виконати зазначені завдання	4
6	Морфологія		Скласти анотації до поданих джерел	2
7	Лексико-граматичні розряди іменників		Виконання вправ на визначення лексико-граматичних розрядів іменників	2
8	Категорія роду і числа іменника		Виконати вправи на визначення роду і числа іменників; скласти анотацію до поданого джерела	2
9	Відмінкова система української мови		Підготувати повідомлення з презентацією на тему «Кличний відмінок як особливість української мови».	2
10	Рід і число іменника		Законспектувати запропоновану статтю	2
11	Рід і число іменника		Підготувати навчальну презентацію на тему «Рід абrevіатур та незмінюваних іменників».	2
12	Особливості відмінювання		Виконати вправи (визначення відміни і групи	2

	іменника	іменників, відмінювання іменників)	
13	Морфологічний аналіз іменника	Виконати морфологічний аналіз іменників	2
Змістовий модуль 2. Прикметник. Числівник. Займенник.			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Прикметник як частина мови	Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Питання про порядкові прикметники. Перехід відносних прикметників у якісні, присвійних – у відносні та якісні. Короткі та повні форми прикметників. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників. Творення та значення вищого й найвищого ступенів порівняння. Аналітичні форми ступенів порівняння. Перехід прикметників у іменники.	4
2	Числівник як частина мови	Проблема частиномовної природи числівника. Розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням. Числівник як частиномовна морфологічна периферія. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Функціональні розряди числівників, особливості їх уживання. Питання про порядкові числівники. Морфологічні групи числівників. Синтаксичні функції числівників.	4
3	Займенник як частина мови	Займенникові слова в системі частин мови. Співвідношення займенникових слів за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками, числівниками. Лексико-граматичні розряди займенникових слів. Граматичні категорії займенникових слів, їх відмінювання. Специфічні випадки функціонування займенникових слів. Явище прономіналізації. Особливості наголошування займенникових слів. Словотвірні характеристики займенникових слів.	4
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Лексико-граматичні розряди прикметників	Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні.	2

		Перехід відносних прикметників у якісні, присвійних – у відносні та якісні.	
2	Повні і короткі прикметники. Ступені порівняння.	Короткі та повні форми прикметників. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників. Творення та значення вищого й найвищого ступенів порівняння. Аналітичні форми ступенів порівняння. Перехід прикметників у іменники.	2
3	Функціональні розряди числівників	Розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Функціональні розряди числівників: означено-кількісні та неозначено-кількісні (власне-кількісні, збірні, дробові, неозначені). Особливості їх уживання.	2
4	Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	Питання про порядкові числівники. Морфологічні групи числівників: прості, складні та складені. Зв'язок числівників з іменниками. Синтаксичні функції числівників.	2
5	Лексико-граматичні розряди займенників	Займенникові слова в системі частин мови. Співвідношення займенникових слів за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками, числівниками. Лексико-граматичні розряди займенникових слів.	2
6	Відмінювання і правопис займенників	Граматичні категорії займенникових слів, їх відмінювання. Специфічні випадки функціонування займенникових слів. Явище прономіналізації. Особливості наголошування займенникових слів. Словотвірні характеристики займенникових слів.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Лексико-граматичні розряди прикметників	Виконати вправи на розрізнення якісних, відносних і присвійних прикметників	2
2	Повні і короткі прикметники, стягнені і нестягнені.	Виконати вправи на визначення повних і коротких форм прикметників, стягнених та нестягнених форм повних прикметників	2
3	Творення ступенів порівняння якісних прикметників	Виконати вправи на творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.	2
4	Особливості відмінювання і словотворення прикметників	Виконати завдання до теми	4
5	Морфологічний аналіз прикметників	Виконати морфологічний аналіз прикметників	4

6	Функціональні розряди числівників	Виконати вправи на розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням; розпізнати в текстах числівники та згрупувати їх за розрядами	2
7	Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	Законспектувати рекомендовані статті	2
8	Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	Виконати вправи на розпізнання в текстах числівники та групування їх за розрядами	2
9	Відмінювання і правопис числівників	Виконати завдання до теми	4
10	Морфологічний аналіз числівників	Виконати морфологічний аналіз числівників	4
11	Лексико-граматичні розряди займенників	Скласти анотацію до монографії	2
12	Лексико-граматичні розряди займенників	Дібрати текст, проаналізувати функційні особливості займенників у ньому	2
13	Відмінювання і правопис займенників	Скласти розгорнутий план до статті	2
14	Відмінювання і правопис займенників	Виконати вправи на відмінювання і правопис займенників	2
15	Відмінювання і правопис займенників	Підготувати навчальну презентацію на тему «Правопис займенників»	2
16	Морфологічний аналіз займенників	Виконати морфологічний аналіз займенників	4

**Змістовий модуль 3.
Дієслово. Прислівник.**

Лекційний модуль

№ п/п	Тема	План	Год.
1	Дієслово як частина мова	Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень у сучасній українській літературній мові. Неозначена форма дієслова. Типи дієслівних основ. Поділ дієслів на класи за співвідношенням з основами інфінітива, теперішнього часу. Поділ дієслів на дієвідміни.	2
2	Дієслівні категорії	Категорія виду дієслова. Протиставлення форм доконаного та недоконаного виду у видовій парі. Способи творення форм доконаного та недоконаного виду. Загальнодієслівна категорія перехідності-неперехідності дієслова. Перехідні дієслова та засоби їх вираження. Неperехідні дієслова та засоби їх вираження. Категорія стану дієслова та її зв'язок з перехідністю-неперехідністю. Дієслова активного стану, засоби їх вираження. Дієслова пасивного та зворотно-середнього стану. Категорія особи. Безособові дієслова.	4

		Дієслова з неповною особовою парадигмою. Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення та значення. Словотвір дієслів.	
3	Дієприкметник	Дієприкметник як проміжний розряд між дієсловом і прикметником. Граматичні категорії дієприкметника. Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього часу, їх значення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів. Перехід дієприкметників у іменники та прикметники. Дієслівні форми на -но, -то.	2
4	Дієприслівник	Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.	2
5	Прислівник як частина мови	Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників. Творення прислівників. Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки. Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Модальні слова і їх групи за значенням і вживанням. Синтаксична роль модальних слів.	4
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Дієслово. Категорія виду, перехідності-неперехідності, стану.	Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень у сучасній українській літературній мові. Неозначена форма дієслова. Категорія виду дієслова. Загальнодієслівна категорія перехідності-неперехідності дієслова. Категорія стану дієслова та її зв'язок з перехідністю-неперехідністю. Дієслова активного стану, засоби їх вираження. Дієслова пасивного та зворотно-середнього стану.	2
2	Категорія способу і часу дієслів	Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній	2

		мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення та значення.	
3	Дієприкметник як дієслівна форма	Дієприкметник як форма дієслова. Дієслівні та прикметникові ознаки дієприкметника. Активні та пасивні дієприкметники, їх творення, значення та вживання Перехід дієприкметників у прикметники (ад'єктивація) та іменники (субстантивація).	2
4	Дієприслівник як дієслівна форма	Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.	2
5	Прислівник	Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників. Творення прислівників (від прикметників, іменників, числівників, займенників, дієслів). Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки.	2
6	Слова категорії стану. Модальні слова.	Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Модальні слова і їх групи за значенням і вживанням. Синтаксична роль модальних слів.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Дієслово. Категорія виду, перехідності-неперехідності, стану.	Виконати завдання до теми	2
2	Категорія способу і часу дієслів	Опрацювати рекомендовану статтю	2
3	Категорія способу і часу дієслів	Виконати завдання до теми	2
4	Категорія роду, числа і особи дієслова	Законспектувати рекомендовану статтю, скласти анотації до поданих джерел	3
5	Дієслівні основи. Класи дієслів. Дієвідмінювання.	Законспектувати рекомендовану статтю, підготувати презентацію на тему «Дієвідмінювання дієслів», дати визначення виділеним у рекомендованій літературі термінам	3
6	Морфологічний аналіз дієслова	Виконати морфологічний аналіз дієслів	2

7	Дієприкметник як дієслівна форма	Виконати завдання до теми	3
8	Дієслівні форми на -но, -то	Опрацювати рекомендовану статтю, виконати вправу	4
9	Морфологічний аналіз дієприкметника	Виконати морфологічний аналіз дієприкметників	3
10	Дієприслівник як дієслівна форма	Виконати завдання до теми	4
11	Наголос дієприслівників	Скласти тези до рекомендованої статті	3
12	Морфологічний аналіз дієприслівника	Виконати морфологічний аналіз дієприслівників	3
13	Прислівник	Виконати завдання до теми	4
14	Правопис прислівників	Виконати завдання до теми, підготувати навчальну презентацію до теми «Правопис прислівників»	4
15	Слова категорії стану. Модальні слова.	Виконати завдання до теми	2
16	Морфологічний аналіз прислівника	Виконати морфологічний аналіз прислівників	4

**Змістовий модуль 4.
Службові слова**

Лекційний модуль

№ п/п	Тема	План	Год.
1	Службові слова. Прийменник.	Службові слова. Нечастиномовний статус службових слів. Прийменники як слова, що виражають відношення (просторові, часові та інші) між повнозначними словами. Основні підходи до визначення статусу прийменника. Морфологічний склад прийменників. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Уживання прийменників з певними відмінками іменників і субстантивованих слів. Полісемія прийменників. Синонімія прийменників.	2
2	Сполучник	Сполучники як слова, що виражають зв'язок між словами в реченні, між частинами речень. Основні підходи до визначення статусу сполучника. Синтаксичні функції сполучників. Морфологічний склад сполучників. Сполучники сурядності й підрядності, їх групи. Сполучні слова, їх відмінність від сполучників. Перехід повнозначних слів у сполучники.	2
3	Частка	Частки як слова, що вносять певні відтінки у значення слів. Проблема лінгвістичного статусу часток. Групи часток за значенням. Функції часток. Частки словотворчі і формотворчі. Правопис часток у сучасній українській літературній мові.	2

4	Вигук	Проблема статусу вигуку у теоретичному мовознавстві. Вигуки як слова, що виражають емоції та волевиявлення, їх роль у реченні. Групи вигуків за значенням, їх уживання. Перехід у вигуки повнозначних слів.	2
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Прийменник як службова частина мови	Лінгвістичний статус службових слів у системі частин мови. Прийменник. Основні підходи до визначення статусу прийменника. Семантичні типи прийменників. Походження прийменників та їх морфологічний склад. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Полісемія і синонімія прийменників.	2
2	Сполучник як службова частина мови	Сполучники як службові слова, що виражають зв'язок між словами та реченнями. Морфологічний склад сполучників. Синтаксичні функції сполучників. Сполучні слова, відмінність їх від сполучників. Перехід повнозначних слів у сполучники.	2
3	Частка як службова частина мови	Проблема лінгвістичного статусу часток. Функціонально-семантична класифікація часток. Склад часток за походженням. Частки препозитивні і постпозитивні. Правопис часток.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Неповнозначні частини мови	Виконати завдання до теми, законспектувати статтю	3
2	Прийменник як службова частина мови	Виконати завдання до теми	2
3	Правопис і вживання прийменників	Виконати завдання до теми, скласти розгорнутий план до рекомендованої статті	3
4	Морфологічний аналіз прийменника	Написати твір, виконати морфологічний аналіз прийменників	4
5	Сполучник як службова частина мови	Виконати завдання до теми, опрацювати рекомендовані статті	4
6	Морфологічний аналіз сполучника	Виконати морфологічний аналіз сполучників	4
7	Частка як службова частина мови	Виконати завдання до теми, скласти анотацію до рекомендованої статті, підготувати презентацію на тему «Правопис часток»	5
8	Морфологічний аналіз частки	Виконати морфологічний аналіз часток	3
9	Вигук. Звуконаслідувальні слова.	Виконати вправи до теми	3
10	Вигук. Звуконаслідувальні слова.	Скласти анотацію на рекомендовану статтю, розробити методичні вказівки до теми	3

		«Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів»	
11	Морфологічний аналіз вигуку	Виконати морфологічний аналіз вигуків	2

Заочна форма навчання

Змістовий модуль 1.

Граматика. Іменник.

Лекційний модуль

№ п/п	Тема	План	Год.
1	Граматика	Граматика сучасної української літературної мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову. Морфологія та синтаксис як розділи граматики. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення слова у його відношенні до лексичного. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Граматичні категорії. Системи граматичних категорій у сучасній українській літературній мові. Морфологічні, синтаксичні та лексико-граматичні категорії. Поняття грамеми.	2
2	Іменник як частина мови	Іменник як частина мови. Семантико-граматичні ознаки його виділення. Лексико-граматичні розряди іменників: іменники власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовинним значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого.	2

Практичний модуль

	Тема	План	
1	Категорія роду і числа іменника	Граматичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Категорія числа, її значення та граматичні засоби вираження. Роль наголосу у вираженні категорії числа.	2

Модуль самостійної роботи

	Тема	Види і форми роботи	
1	Граматичні поняття і граматичні категорії	Опрацювати теоретичні питання	2
2	Граматичне значення і граматична форма слова	Виконати вправи на визначення граматичних значень і граматичних форм слів	2
3	Граматичні категорії	Опрацювати теоретичні питання	4
4	Граматичні категорії	Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання	4
5	Морфологія як розділ граматики	Опрацювати теоретичні питання	4
6	Морфологія	Прочитати рекомендовані статті, дати	4

		відповіді на поставлені запитання, виконати зазначені завдання	
7	Морфологія	Скласти анотації до поданих джерел	2
8	Лексико-граматичні розряди іменників	Опрацювати теоретичні питання	4
9	Лексико-граматичні розряди іменників	Виконання вправ на визначення лексико-граматичних розрядів іменників	2
10	Категорія роду і числа іменника	Виконати вправи на визначення роду і числа іменників; скласти анотацію до поданого джерела	2
11	Відмінкова система української мови	Опрацювати теоретичні питання	4
12	Відмінкова система української мови	Підготувати повідомлення з презентацією на тему «Кличний відмінок як особливість української мови».	2
13	Рід і число іменника	Законспектувати запропоновану статтю	2
14	Рід і число іменника	Підготувати навчальну презентацію на тему «Рід аббревіатур та незмінюваних іменників».	2
15	Особливості відмінювання іменника	Виконати вправи (визначення відміни і групи іменників, відмінювання іменників)	2
16	Морфологічний аналіз іменника	Виконати морфологічний аналіз іменників	2
Змістовий модуль 2. Прикметник. Числівник. Займенник.			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Прикметник як частина мови	Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Питання про порядкові прикметники. Перехід відносних прикметників у якісні, присвійних – у відносні та якісні.	2
2	Числівник як частина мови	Проблема частиномовної природи числівника. Розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням. Числівник як частиномовна морфологічна периферія. Специфіка вияву граматичних категорій числівника.	2
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Лексико-граматичні розряди прикметників	Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Перехід відносних прикметників у якісні, присвійних – у відносні та якісні.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Лексико-граматичні розряди прикметників	Виконати вправи на розрізнення якісних, відносних і присвійних	2

		прикметників	
2	Повні і короткі прикметники, стягнені і нестягнені.	Опрацювати теоретичні питання	2
3	Повні і короткі прикметники, стягнені і нестягнені.	Виконати вправи на визначення повних і коротких форм прикметників, стягнених та нестягнених форм повних прикметників	2
4	Творення ступенів порівняння якісних прикметників	Опрацювати теоретичні питання	2
5	Творення ступенів порівняння якісних прикметників	Виконати вправи на творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.	2
6	Особливості відмінювання і словотворення прикметників	Виконати завдання до теми	4
7	Морфологічний аналіз прикметників	Виконати морфологічний аналіз прикметників	4
8	Функціональні розряди числівників	Опрацювати теоретичні питання	3
9	Функціональні розряди числівників	Виконати вправи на розмежування числівників та інших слів із кількісним значенням; розпізнати в текстах числівники та згрупувати їх за розрядами	2
10	Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	Опрацювати теоретичні питання	3
11	Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	Законспектувати рекомендовані статті	2
12	Морфологічні групи числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	Виконати вправи на розпізнання в текстах числівники та групування їх за розрядами	2
13	Відмінювання і правопис числівників	Виконати завдання до теми	4
14	Морфологічний аналіз числівників	Виконати морфологічний аналіз числівників	4
15	Займенник як частина мови	Опрацювати теоретичні питання	4
16	Лексико-граматичні розряди займенників	Опрацювати теоретичні питання	4
17	Лексико-граматичні розряди займенників	Скласти анотацію до монографії	2
18	Лексико-граматичні розряди займенників	Дібрати текст, проаналізувати функційні особливості займенників у ньому	2
19	Відмінювання і правопис займенників	Скласти розгорнутий план до статті	2
20	Відмінювання і правопис займенників	Виконати вправи на відмінювання і правопис займенників	2
21	Відмінювання і правопис займенників	Підготувати навчальну презентацію на тему «Правопис займенників»	2

22	Морфологічний займенників	аналіз	Виконати морфологічний аналіз займенників	4
Змістовий модуль 3.				
Дієслово. Прислівник.				
Лекційний модуль				
№ п/п	Тема		План	Год.
1	Дієслово як частина мови		Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень у сучасній українській літературній мові. Неозначена форма дієслова. Типи дієслівних основ. Поділ дієслів на класи за співвідношенням з основами інфінітива, теперішнього часу. Поділ дієслів на дієвідміни.	2
2	Дієприкметник		Дієприкметник як проміжний розряд між дієсловом і прикметником. Граматичні категорії дієприкметника. Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього часу, їх значення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів. Перехід дієприкметників у іменники та прикметники. Дієслівні форми на -но, -то.	2
3	Дієприслівник		Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.	2
4	Прислівник як частина мови		Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників. Творення прислівників. Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки. Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Модальні слова і їх групи за значенням і вживанням. Синтаксична роль модальних слів.	2
Практичний модуль				
	Тема		План	
1	Категорія способу і часу дієслів		Категорія часу дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення	2

		та значення.	
2	Дієприкметник як дієслівна форма	Дієприкметник як форма дієслова. Дієслівні та прикметникові ознаки дієприкметника. Активні та пасивні дієприкметники, їх творення, значення та вживання Перехід дієприкметників у прикметники (ад'єктивація) та іменники (субстантивація).	2
3	Прислівник	Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників. Творення прислівників (від прикметників, іменників, числівників, займенників, дієслів). Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Дієслівні категорії	Опрацювати теоретичні питання	3
2	Дієслово. Категорія виду, перехідності-неперехідності, стану.	Опрацювати теоретичні питання	3
3	Дієслово. Категорія виду, перехідності-неперехідності, стану.	Виконати завдання до теми	2
4	Категорія способу і часу дієслів	Опрацювати рекомендовану статтю	2
5	Категорія способу і часу дієслів	Виконати завдання до теми	2
6	Категорія роду, числа і особи дієслова	Законспектувати рекомендовану статтю, скласти анотації до поданих джерел	3
7	Дієслівні основи. Класи дієслів. Дієвідмінювання.	Законспектувати рекомендовану статтю, підготувати презентацію на тему «Дієвідмінювання дієслів», дати визначення виділеним у рекомендованій літературі термінам	3
8	Морфологічний аналіз дієслова	Виконати морфологічний аналіз дієслів	2
9	Дієприкметник як дієслівна форма	Виконати завдання до теми	3
10	Дієслівні форми на -но, -то	Опрацювати рекомендовану статтю, виконати вправу	4
11	Морфологічний аналіз дієприкметника	Виконати морфологічний аналіз дієприкметників	3
12	Дієприслівник як дієслівна форма	Опрацювати теоретичні питання	3
13	Дієприслівник як дієслівна форма	Виконати завдання до теми	3
14	Наголос дієприслівників	Скласти тези до рекомендованої статті	3
15	Морфологічний аналіз	Виконати морфологічний аналіз	3

	дієприслівника	дієприслівників	
16	Прислівник	Виконати завдання до теми	4
17	Правопис прислівників	Виконати завдання до теми, підготувати навчальну презентацію до теми «Правопис прислівників»	4
18	Слова категорії стану. Модальні слова.	Опрацювати теоретичні питання	4
19	Слова категорії стану. Модальні слова.	Виконати завдання до теми	2
20	Морфологічний аналіз прислівника	Виконати морфологічний аналіз прислівників	4
Змістовий модуль 4.			
Службові слова			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Службові слова. Прийменник.	Службові слова. Нечастиномовний статус службових слів. Прийменники як слова, що виражають відношення (просторові, часові та інші) між повнозначними словами. Основні підходи до визначення статусу прийменника. Морфологічний склад прийменників. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Уживання прийменників з певними відмінками іменників і субстантивованих слів. Полісемія прийменників. Синонімія прийменників.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Неповнозначні частини мови	Виконати завдання до теми, законспектувати статтю	3
2	Прийменник як службова частина мови	Опрацювати теоретичні питання	2
3	Прийменник як службова частина мови	Виконати завдання до теми	2
4	Правопис і вживання прийменників	Виконати завдання до теми, скласти розгорнутий план до рекомендованої статті	3
5	Морфологічний аналіз прийменника	Написати твір, виконати морфологічний аналіз прийменників	4
6	Сполучник як службова частина мови	Опрацювати теоретичні питання	4
7	Сполучник як службова частина мови	Виконати завдання до теми, опрацювати рекомендовані статті	4
8	Морфологічний аналіз сполучника	Виконати морфологічний аналіз сполучників	4
9	Частка як службова частина мови	Опрацювати теоретичні питання	4
10	Частка як службова частина мови	Виконати завдання до теми, скласти анотацію до рекомендованої статті, підготувати презентацію на тему «Правопис	4

		часток»	
11	Морфологічний аналіз частки	Виконати морфологічний аналіз часток	3
12	Вигук. Звуконаслідувальні слова.	Опрацювати теоретичні питання	3
13	Вигук. Звуконаслідувальні слова.	Виконати вправи до теми	3
14	Вигук. Звуконаслідувальні слова.	Скласти анотацію на рекомендовану статтю, розробити методичні вказівки до теми «Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів»	3
15	Морфологічний аналіз вигуку	Виконати морфологічний аналіз вигуків	2

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів і методів стимулювання й мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація, Bubbles.us – карта знань), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

З метою формування професійних компетенцій студента-філолога широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Під час викладання дисципліни «Сучасна українська літературна мова» найбільш ефективними є такі методи навчання: *частково-пошуковий* (евристичний) – викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів); *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висувуючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Науковий і фактичний матеріал методу навчання лекції відображає вузлові питання дисципліни «Сучасна українська літературна мова». До наочних методів навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Практичні методи навчання використовують для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмінь і навичок. Словесні, наочні й практичні методи навчання взаємопов'язані.

Методи контролю

Контроль у навчанні сучасної української літературної мови студентів-філологів передбачає виявлення рівня сформованості мовленнєвих компетентностей, визначення правильності організації освітнього процесу, діагностування труднощів засвоєння матеріалу, перевірку ефективності використаних методів і прийомів навчання.

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності й системності, всебічності й професійної спрямованості контролю.

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Сучасна українська літературна мова» оцінюється за кредитно-трансфертною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості поетапного контролю, самостійної роботи — накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен;

- **методи письмового контролю:** письмове тестування, підсумкове тестування, звіт, реферат, стаття;

- **методи самоконтролю:** вміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, тестування.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним під час викладання дисципліни «Сучасна українська літературна мова». Полягає у з'ясуванні рівня знань студента завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди.

Письмовий контроль. Особливістю письмової контрольної роботи, порівняно з усною перевіркою, є глибина відповідей на запитання і виконання практичних дій, більша тривалість її проведення і підбиття підсумків.

Тестові методи перевірки знань. Вони становлять систему завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання знань студентів під час підсумкового контролю

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, А 100-90 балів, відмінно (5)	Студент має глибокі, міцні й системні знання з усього теоретичного курсу, чітко формулює дефініції, використовуючи спеціальну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, розуміє мету і завдання навчальної дисципліни, вміє застосовувати здобуті теоретичні знання в усіх видах лінгвістичного аналізу, уміє синтезувати знання з окремих параграфів, дає розгорнуту аргументацію кожного з теоретичних положень, покликаючись на думку вчених. Студент демонструє уміння визначати, оцінювати й пояснювати основні теоретичні положення, добирати й обґрунтовувати належність прикладів до певної категорії; порівнює, узагальнює, систематизує, інтерпретує готову наукову інформацію, виділяє головне, моделює мовні явища. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну і додаткову літературу, демонструє вміння підтверджувати теоретичний матеріал прикладами, а також уміння і навички працювати з науковою літературою. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови та науковому стилю мовлення.
Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)	Відповідь студента інформативно повна, послідовна, аргументована. Студент знає теоретичний матеріал, покликається на думку дослідників, використовує фахову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, чітко формулює дефініції, вдало добирає приклади, однак припускається окремих неточностей у викладі теорії, відсутність виразної особистісної позиції. Студент опрацював основну рекомендовану літературу до курсу, володіє нормами літературної мови.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент оволодів програмним матеріалом курсу повністю. Відповідь студента повна й аргументована, спирається на праці вчених. Студент виявляє вміння аналізувати інформацію, добути з різних джерел, систематизувати її, добирати належні приклади для обґрунтування теоретичних положень. Однак припускається помилок в обґрунтуванні деяких теоретичних положень, допускає неточності у формулюванні висновків. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент знає основні теми курсу, але відповідь не повна і недостатньо аргументована, іноді не підкріплена прикладами, за обсягом відповідь складає дещо більше половини норми, характеризується повною завершеністю, зв'язністю, проте є недоліки за низкою показників: неповнота і поверховість у розкритті теми, порушення послідовності викладу та формулюванні висновків, бракує єдності стилю й системи у викладі, відсутня самостійність суджень. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.
Середній E	Студент допускає порушення у викладі теоретичного матеріалу, теоретичні положення висвітлює поверхово і непереконливо,

<p>63-60 балів, задовільно (3)</p>	<p>порушує послідовність і логічність викладу матеріалу, відсутні приклади для аргументації положень теоретичного матеріалу. Студент лише частково опрацював рекомендовану літературу, тому засвоїв значну частину теорії, але безсистемно. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</p>	<p>Студент має фрагментарні знання окремих частин курсу, помиляється у формулюванні дефініцій, має несформований понятійний апарат, допускає неправильні покликання на думку вчених, помиляється у тлумаченні; практично не володіє термінологією, допускає фактичні помилки при узагальненні та у всіх видах лінгвістичного аналізу. Студент не виконав вимог програми, не опрацював літературу рекомендовану для самостійного вивчення, не здатен самостійно виконати практичне завдання і зробити висновки.</p>
<p>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</p>	<p>Студент повністю не опрацював програмний матеріал, у його відповіді відсутня система теоретичних знань. Він частково відповідає на поставлені запитання, але сам неспроможний логічно і послідовно викласти матеріал, навести приклади. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. У мовленні студента трапляються лексичні й граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу, тому порушується науковий стиль викладу.</p>

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

<p>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</p>	<p>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</p>
<p>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</p>	<p>Студент відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повторною і вичерпністю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу студент виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Студент уміє застосувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і задані додому виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Студент уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посиляючись на першоджерела.</p>
<p>Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</p>	<p>Студент знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, чітко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання. Відповідь</p>

	студента логічна, структурована. Свої теоретичні знання студент уміє застосовувати на практиці. Проте допускає деякі неточності у формулювання узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент виявляє знання повного обсягу матеріалу, висвітлює різні точки зору на обговорювану тему. Він опрацював основну рекомендовану літературу, ознайомився з додатковою, але у викладі матеріалу допускається помилки у визначенні значимості того чи іншого джерела. На додаткові питання студент не завжди відповідає правильно, або не завжди підкріплює відповідь прикладами. У цілому студент вільно орієнтується в матеріалі, але інколи припускається одиничних помилок.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі порушення, відповідь студента неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Студент знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Відповідь студента не повна, поверхова, значна частина матеріалу не опрацьована. Матеріал студентом засвоєний на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворює не завжди логічно й послідовно, але доцільно наводить приклади, знає основні дефініції і термінологію теми. Мова містить лексичні і граматичні помилки, неправильне слововживання.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає фактичного матеріалу, неправильно витлумачує факти, подає помилкову аргументацію, на додаткові питання дає неправильну відповідь. Виявляє слабке володіння нормами сучасної української літературної мови.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Загалом студент повно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє належні знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак недостатньо аргументовано її доводить. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином, проте трапляються поодинокі помилки у виконанні.

Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент розкриває окремі питання, винесені для самостійного опрацювання, недостатньо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Завдання, винесені на самостійне опрацювання, виконані лише на 50%, допущено помилки при їх оформленні.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає матеріал, винесений на самостійне опрацювання. Не виконані завдання, винесені на самостійне опрацювання.

Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з цієї теми.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені запитання щодо змісту реферату.
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності у формулюванні основних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні огріхи.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Розкриваючи тему реферату, студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Середній, E	Студент на низькому науковому рівні висловлює тези і положення теми реферату, допускає значні помилки змістового характеру, наявні

63-60 балів, задовільно (3)	орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не написав реферат.

Критерії оцінювання презентацій

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент, який чітко виконав такі вимоги: зміст презентації відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; дотримано прийняті правила орфографії, пунктуації, скорочень і правила оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; лаконічний текст на слайді; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершений; інформація подана привабливо, оригінально; текст виразно видно на тлі слайда, використано контрастні кольори для фону і тексту. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні покликання на всі графічні об'єкти.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; в основному дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді, є певні зауваження щодо привабливості поданої інформації. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент, у якого презентація відповідає поставленим завданням; однак наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент, у якого презентація не завжди відповідає поставленим завданням; наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент, у презентації якого порушена стислість і лаконічність викладу, текст має недостатню інформативність; відповідність змісту презентації не відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; наявні орфографічні та пунктуаційні помилки.

Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не підготував презентацію.
---	------------------------------------

Критерії оцінювання виконання студентами контрольних робіт

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, повністю та правильно виконав усі завдання контрольної роботи; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 86-100 %).
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент правильно та повністю виконав завдання контрольної роботи, проте допустив незначні помилки, деякі неточності; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 79-85 %).
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент повністю, однак з деякими помилками виконав завдання контрольної роботи; допустив неточності при виконанні завдань, робота оформлена в довільному порядку (відсоток правильних відповідей 71-78%).
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи, допустив помилки, у роботі наявні деякі неточності, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 64-70 %).
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент виконав не усі завдання контрольної роботи, допустив значні помилки, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 56-63 %).
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не виконав завдання контрольної роботи або виконав із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 27-55 %).
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не виконав завдання контрольної роботи (відсоток правильних відповідей 0-26%)

Критерії оцінювання диктантів

Кількість помилок	Оцінка
I—II курс (210 слів)	
0/0	A 5 (відмінно)
0/1, 0/2	B 4 (добре)
½, 1/1	C 4 (добре)
2/1, 2/2	D 3 (задовільно)
2/3, 3/3	E 3 (задовільно)
0/4, 4/0	F X 2, 1 (незадовільно)
III курс (250 слів)	
0/0	A 5 (відмінно)
0/1	B 4 (добре)
1/1	C 4 (добре)

2/2	D 3 (задовільно)
2/3	E 3(задовільно)
3/4	F X 2, 1 (незадовільно)
4 курс (280 слів)	
0/0	A 5 (відмінно)
0/1	B 4 (добре)
1/0	C 4 (добре)
1/1	D 3 (задовільно)
1/2	E 3 (задовільно)
2/3	F X 2, 1 (незадовільно)

Критерії оцінювання тестових завдань

Час виконання 80 хвилин

Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які студент може набрати 46 тестових балів.

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 46 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей.

Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
46	100	A відмінно	22	59	FX Незадовільно
45	97		21	56	
44	95		20	52	
43	93		19	49	
42	91		18	45	
41	89	B добре	17	42	
40	86		16	38	
39	84		15	35	
38	82		14	34	
37	80	C добре	13	29	
36	78		12	26	
35	76		11	23	
34	74		10	21	
33	72		9	19	
32	71	D задовільно	8	17	
31	69		7	15	
30	67		6	13	
29	67		5	10	
28	65		4	8	
27	64	E задовільно	3	6	
26	63		2	4	
25	62		1	2	
24	61		0	1	
23	60				

Критерії оцінювання тестових завдань

Структура тесту

Тест складається з **50 завдань**, за які студент може набрати 75 тестових балів.

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 38 до 75 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 37 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей.

Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
75	100	А відмінно	37	59	FX незадовільно
74	98		36	48	
73	97		35	46	
72	96		34	45	
71	94		33	44	
70	93		32	42	
69	92		31	41	
68	90		30	40	
67	89	В добре	29	39	
66	88		28	38	
65	86		27	37	
64	85		26	34	
63	84		25	33	
62	82		24	32	
61	81	С добре	23	30	
60	80		22	29	
59	78		21	28	
58	77		20	26	
57	76		19	25	
56	74		D задовільно	18	24
55	73	17		22	
54	72	16		21	
53	73	15		20	
52	70	14		18	
51	68	13		17	
50	70	12		16	
49	68	11		14	
48	66	10		13	
47	65	9		12	
46	64	E задовільно	8	10	
45	63		7	9	
44	62		6	8	
43	61		5	6	
42	60		4	5	
41	63		3	4	
40	62		2	2	
39	61		1	1	
38	60				

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови: Морфологія. К., 1993. 485 с.
2. Бойко В.М., Давиденко Л.Б. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ, 2014. 240 с.
3. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. К., 2004. 400 с.
4. Вихованець І.Р. та ін. Граматика української мови. К., 1982. 206 с.
5. Волох О. Т., Чемерисов М. Т., Чернов Є. І. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. К., 1989. 334 с.
6. Горпинич В. О. Морфологія української мови. К., 2004. 336 с.
7. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ, 2000. 364 с.
8. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. К., 1984. 265 с.
9. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. К., 1972. Ч.1. 427 с.
10. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк, 1996. 435 с.
11. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк, 2011. 992 с.
12. Караман С.О. Сучасна українська літературна мова. Київ, 2011. 560 с.
13. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вінниця, 2003. 464 с.
14. Плющ М.Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К., 2010. 328 с.
15. Сучасна українська літературна мова / за ред. А. П. Грищенка. К., 1997. 385 с.
16. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. К., 2002. 439 с.
17. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. К., 2005. 430 с.
18. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. К., 2006. 430с.
19. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. К., 2009. 429 с.
20. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. К., 1969. 583 с.
21. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. К., 2010. 374 с.
22. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономаріва. К., 2005. 488с.
23. Сучасна українська мова: Морфологія / За ред. А. К. Мойсієнка. К., 2013. 524 с.
24. Шевчук С., Кабиш О., Клименко І. Сучасна українська літературна мова. Київ, 2011. 544 с.

Допоміжна література

1. Алефіренко Л. Б. Лексико-словотвірна синоніміка прикметників. *Мовознавство*. 1980. № 5. С. 61-65.
2. Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. К., 1980. 179 с.
3. Арсірій А.Т. Відмінювання числівників. *Українська мова і література в школі*. 1988. № 4. С. 74-76.
4. Арсірій А.Т. Дієслово як частина мови. *Українська мова і література в школі*. 1989. № 1. С. 76-78.
5. Балабан Г. Нові власне-прийменники та їхні функціональні еквіваленти. *Українська мова*. 2007. № 3. С. 90-97.
6. Баранник Д. Х. Поняттєва категорія порядковості (до питання про включення в категоріальну систему мовних явищ). *Мовознавство*. 1992. № 5 С. 17-19.
7. Барчук В. М. Граматична категорія темпоральності: семантико-структурний аспект. *Мовознавство*. 2011. № 6. С.64-76.

8. Барчук В. Формальна і функціонально-семантична співвіднесеність категорій часу та способу. *Українська мова*. 2011. № 4. С.77-84.
9. Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії: функціональний аналіз. К., 1991. 169 с.
10. Безпояско О. К. Інфінітив у функції другорядних членів речення. *Українська мова і література в школі*. 1984. № 3. С. 51-53.
11. Безпояско О.К. Зони перехідності в граматичній категорії числа іменника. *Мовознавство*. 1995. № 2-3. С. 9-12.
12. Білоусенко І. П. Прислівники часу в сучасній українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1982. № 7. С. 43-45.
13. Білоусенко П.І. До питання про основний спосіб творення прислівників в історії української мови. *Українська мова*. 2008. № 2. С. 14-30.
14. Божко Ю.О. Особливості дієприкметника в сучасній українській мові. *Лінгвістика*. 2013. № 2 (29). С.175-185.
15. Болюх О.В. Морфолого-синтаксичні особливості прислівника. *Мовознавство*. 1994. № 6. С. 34-39.
16. Борщ Е. Г. Пряме і переносне вживання особових форм дієслів теперішнього – майбутнього часу. *Українська мова і література в школі*. 1973. № 3. С. 23-30.
17. Булаховський К. Активні дієприкметники в українській літературній мові: питання статусу й практичного вживання. *Українська мова і література в школі*. 2012. № 1. С. 56- 58.
18. Булаховський Л.А. Сполучники і сполучні групи. К., 1977. 176 с.
19. Венжинович Н. Ф. Сучасна українська літературна мова. К., 2008. 303 с.
20. Весельська Г. Нові явища у функціонально-стилістичному вживанні протиставних сполучників в українській літературній мові кінця ХХ — початку ХХІ століть. *Українська мова*. 2011. № 1. С.36-44.
21. Винницький В.М. Про українську дієслівну парокситонезу. *Мовознавство*. 2008. № 4-5. С.40-54.
22. Висоцький А. Функціонально-синтаксичні сфери означальних прислівників в українській літературній мові. *Українська мова*. 2013. № 2. С.29-37.
23. Вихованець І. Дієслівно-іменниковий граматичний тип української мови. *Українська мова*. 2012. № 2. С.3-11.
24. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. К., 1980. 194 с.
25. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. К., 1987. 232 с.
26. Вихованець І. Р. Частина мови в семантико-граматичному аспекті. К., 1988. 198 с.
27. Вихованець І. Частиномовний статус дієприкметників. *Українська мова*. 2003. № 2. С. 54-60.
28. Вихованець І.Р. Дві версії про місцевий відмінок. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 25-30.
29. Власенко Л. Варіантні значення особової парадигми дієслова. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Вип. II. Херсон, 2005. С. 85-89.
30. Возний Т.М. Структурно-семантичні групи дієслів в сучасній українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1976. № 3. С. 27-34.
31. Гінзбург І. Про форми знахідного відмінка в українських фахових текстах. *Українська мова*. 2012. № 4. С.29-41.
32. Гінзбург М. Про гендерні особливості займенникових іменників кожний, усякий, жодний. *Українська мова*. 2014. № 2. С.94-106.
33. Глібчук Н. М., Добосевич У.Б. Проблеми міжчастиномовної омонімії в сучасній українській літературній мові. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Львів, 2010. Вип. 50. С. 386-404.
34. Гнатюк Г. М. Ад'ективація дієприкметників у сучасній українській літературній мові. *Мовознавство*. 1993. № 1. С. 19-29.
35. Гнатюк Г.М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. К., 1982. 248 с.

36. Гнатюк Г.М. Синтаксичні функції дієприкметників у сучасній українській мові. *Мовознавство*. 1980. № 4. С. 18-28.
37. Голосовська Г. Активні дієприкметники в українській літературній мові: уживати чи ні?. *Українська мова*. 2011. № 4. С.63-71.
38. Голосовська Г. Неповнозначні частини мови у функціональному аспекті. *Українська мова*. 2012. № 1. С.96-101.
39. Городенська К. Обидва ока й обоє очей. *Українська мова*. 2013. № 3. С. 155.
40. Городенська К. Півтора літра, а не півтора літри. *Українська мова*. 2013. № 4. С. 57.
41. Городенська К. Повертаймо до вжитку парний сполучник не так... як. *Українська мова*. 2013. № 3. С. 38.
42. Городенська К. Про форми числівників у складних іменниках на –річчя. *Українська мова*. 2014. № 1. С. 178.
43. Городенська К. Системна словотвірна співвінесеність і реальне творення спільнокоренових дієслів та іменників. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Вип. 1. Херсон, 2005. С. 135-139.
44. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови. Київ, 2010. 208 с.
45. Городенська К. Три брати, два дуби. *Українська мова*. 2013. № 3 С. 47.
46. Городенська К. Три незабутні і три незабутніх зустрічі. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 128.
47. Городенська К. Що це за вживання від двохста до п'ятиста?. *Українська мова*. 2013. № 4. С. 134.
48. Городенська К.Г. Граматична неоднорідність сполучників в українській літературній мові. *Українська мова*. 2008. № 4. С. 3-14.
49. Городенська К.Г. Структура складних іменників у контексті семантичного синтаксису. *Мовознавство*. 1988. № 3. С. 27-34.
50. Горпинич В.О. Морфологія української мови (граматика, морфологія, іменник, прикметник, займенник). Дніпропетровськ, 2000. 170 с.
51. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К., 1999. 206 с.
52. Горпинич В.О. Українська морфологія. Дніпропетровськ, 2002. 350 с.
53. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові. К., 1978. 205 с.
54. Грищенко А.П. Прикметник у системі частин мови. *Мовознавство*. 1973. № 6. С. 15-26.
55. Грищенко А.П. Прикметник у структурі словосполучення і речення. *Українська мова і література в школі*. 1986. № 7. С. 39-45.
56. Гуйванюк Н.В. Українська мова. Схеми, таблиці, тексти. Львів: Світ, 2005. 304 с.
57. Загнітко А. П. Аналітизм у системі дієслівних категорій. *Мовознавство*. 1993. № 4. С. 25-32.
58. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк, 2011. 992 с.
59. Загнітко А.П. Диференціація невідмінюваних іменників за родами в українській мові. *Українське мовознавство*. 1985. Вип. 13. С. 89-94.
60. Загнітко А.П. Категорія роду в системі граматичних категорій іменника. *Мовознавство*. 1987. № 2. С. 62-67.
61. Загнітко А.П. Семантико-граматичне енергетичне ядро дієслівності. *Мовознавство*. 2014. № 5. С.3-13.
62. Загнітко А.П. Функції граматичних форм роду іменників. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 6. С. 50-54.
63. Калько М. І. Видова неоднорідність дієслів як вияв взаємодії категорії виду з їх лексичним значенням. *Мовознавство*. 1990. № 2. С. 31-38.
64. Карпенко Ю.О. Друга відміна іменників. *Українська мова і література в школі*. 1984. № 11. С. 29-34.

64. Карпенко Ю.О. Ступені порівняння різних частин мови та їхні функції. *Мовознавство*. 2010. № 2-3. С.41-48.
65. Карпенко Ю.О. Теоретичні засади розмежування власних і загальних назв. *Мовознавство*. 1975. № 4. С. 46-51.
66. Кононенко І. В. Прикметник у слов'янських мовах. К., 2009. 495 с.
67. Корнієнко І. А. Сучасна українська літературна мова: у 2-х ч. Ч. 1: Граматика. Словотвір. Морфеміка. Морфологія. Іменні частини мови. Миколаїв, 2014. 208 с.
68. Косенко К. Формально-синтаксичні кореляти предикатів кількості в українській мові. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 58-66.
69. Костусяк Н. Морфологічні та семантичні відмінки сучасної української літературної мови. *Українська мова*. 2013. № 4. С.45-58.
70. Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк, 2002. 179 с.
71. Коць Т. Граматична норма: дієслівна парадигма в проскрипціях і в публіцистичних текстах початку ХХ століття. *Українська мова*. 2013. № 1. С.68-76.
72. Коць Т. Категорія двоїни і становлення морфологічної норми української мови. *Українська мова*. 2011. № 2. С.68-75.
73. Кошова І.Г. Про кількісну і якісну природу прикметника. *Мовознавство*. 1970. № 4. С. 11-15.
74. Кулібаба Л. Актуалізовані прийменники в українській літературній мові початку ХХІ століття. *Українська мова*. 2015. № 4. С.78-89.
75. Кулібаба Л. Варіантність відмінкових закінчень іменників на тлі морфологічних норм української літературної мови кінця ХХ – початку ХХІ сторіч. *Українська мова*. 2014. № 1. С.86-97.
76. Курносова Н. О. Про знаковий статус вигуків. *Мовознавство*. 1990. № 2. С.67-68.
77. Кучеренко І. К. Актуальні проблеми граматики. Львів, 2003. 226 с.
78. Лаврінець О. З історії вивчення предикативних форм на -но, -то в українській мові. *Українська мова*. 2012. № 2. С.45-57.
79. Лаврінець О. Пасивні конструкції з дієсловами на -ся в сучасній науковій мові: синонімія та паралелізм функціонування. *Українська мова*. 2014. № 1. С. 61-75.
80. Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). Київ, 2000. 370 с.
81. Майданник З.М. Засоби вираження кількісної характеристики ознаки, названої прикметником, в українській та англійській мовах. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 58-60.
82. Мацьків П.В. Наголос і морфемна структура іменника. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 34-40.
83. Мацько Л.І. Інтер'єктиви в українській мові. К., 1981. 86 с.
84. Мельник І. Відприкметникова дієслівна морфологічна транспозиція. *Українська мова*. 2012. № 2. С.11-24.
85. Мельник Ю. В. Давноминулий час: проблема та гіпотези. *Мовознавство*. 1996. № 1. С. 30-32.
86. Ожоган В.М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. К., 1997. 231 с.
87. Ощипко І. Й. Порівняльна характеристика відприкметникових прислівників (на матеріалі української, російської та білоруської мов). *Мовознавство*. 1977. № 6. С. 24-28.
88. Передрій Г. Дієприслівник. *Дивослово*. 1994. № 12. С. 36-38.
89. Пітінов В.М. До питання про внутрішню дистрибуцію дієслів. *Мовознавство*. 1973. № 5. С. 36-44.
90. Романюк Ю. Типологія української дієслівної словозміни: регулярність та унікальність. *Українська мова*. 2012. № 4. С.41-55.
91. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. К., 1971. 315 с.

92. Сердюк Н. М., Сердюк М. І. Вправи на складні випадки вживання деяких прикметників. *Українська мова і література в школі*. 1989. № 11. С. 35-38.
93. Симонова К. Граматичні категорії дієслова: основні підходи до вивчення. *Українська мова*. 2012. № 2. С.34-45.
94. Симонова К.С. Категоріальні ознаки та синтаксичні функції часток. *Українська мова та література в школі*. 1983. № 7. С. 47-49.
95. Сич В. Ф. Заперечні займенники. *Українська мова і література в школі*. 1980. № 3. С. 24-30.
96. Сич В. Ф. Перехід у займенники слів інших частин мови. *Українська мова і література в школі*. 1984. № 10. С. 28 -32.
97. Сич В. Ф. Синтаксичні функції інфінітива. *Українська мова і література в школі*. 1972. №3. С. 24-30.
98. Сич В.Ф. Особові та зворотний займенники. *Українська мова і література в школі*. 1976. № 4. С. 29-38.
99. Сич В.Ф. Присвійні займенники в сучасній українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1982. № 2. С. 39-43.
100. Скаб М.С. Кличний відмінок та його синтаксичні функції. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 1. С. 64-66.
101. Степаненко М.І. Семантична диференціація просторових прийменників. *Мовознавство*. 2015. № 3. С.63-73.
102. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Дієслово. Прислівник. Станівник. Модальник. Службові частини мови. Вигук: Методичні рекомендації та вказівки до самостійної роботи / І. А. Корнієнко. Миколаїв, 2016 121 с.
103. Таран А. До проблеми визначення синтаксичних функцій інфінітива. *Українська мова і література в школі*. 2012. № 2. С. 11-14.
104. Тимкова В. А. Семантична неоднорідність двовалентних предикатів якості. *Мовознавство*. 1999. № 1. С. 21-27.
105. Тішечкіна К. З історії акцентуації дієприслівників на -ши/-вши. *Українська мова*. 2010. № 2. С.25-33.
106. Тронь К.Г. Нестягнені форми прикметників в українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1972. № 7. С. 33-35.
107. Труб В. Про обмеження на варіативність виду дієслівних форм та деякі функції видового протиставлення. *Українська мова*. 2012. № 1. С.18-32.
108. Українська мова: Енциклопедія / В. М. Русанівський та ін. К., 2000. 750 с.
109. Цілина М.М. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К., 2009. 215 с.
110. Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. К., 2008. 384 с.
111. Шелехова Г. Займенник. *Дивослово*. 1995. № 9. С. 38-41.
112. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. К., 1986. 136 с.
113. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс. К., 2007. 823 с.
114. Ющук І.П. Українська мова. К., 2008. 640 с.
115. Ярошевич І. Становлення й кодифікація української морфологічної термінології. *Українська мова*. 2010. № 3. С.44-55.

Збірники вправ і завдань

1. Глібчук Н. М., Добосевич У. Б. Сучасна українська мова. Морфологія. Практикум. К., 2009. 486 с.
2. Колоїз Ж. В., Малюга Н. М., Явір В. В. Сучасна українська літературна мова: збірник завдань для лабораторних робіт. К., 2006. 356 с.
3. Плющ М.Я, Леута О. І., Гальона Н. П. Сучасна українська літературна мова: збірник вправ. К., 1995. 284 с.

4. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ. К., 2003. 287с.
5. Ужченко В. Д., Тернавська Т. П., Маркотенко Т.С. Сучасна українська мова: зб. вправ і завдань. К., 2006. 286 с.

Інтернет-ресурси

1. Безпояско О.К. та ін. Граматика української мови. Морфологія. К., 1993. 336 с. http://1576.ua/uploads/files/5573/Bezpoiasko_Hramatyka_ukr_movy_Morfolohiia_1993.jpg
2. Горпинич В.О. Морфологія української мови. К., 2004. 336 с. <http://fs169.www.ex.ua/get/688943faa601b442b9208be00999ac98/24126610/Gorpunuch%20V.%20Morfologija%20ukrajins%60koji%20movu.pdf>
3. Електронний підручник з сучасної української літературної мови. Морфологія. – Режим доступу : <http://linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
4. Електронний підручник з сучасної української мови (Словотвір. Морфологія) [Електронний ресурс] / [наук. керівник Н. П. Дарчук]. <http://linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
5. Електронний підручник з української мови (фонетика, лексика, морфеміка, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика) <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
6. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова (Морфологія). Режим доступу: http://litmisto.org.ua/?page_id=6961
7. Леонова М. В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. К., 1983. – <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi4/0005865.djv>
8. Мовознавство: науково-теоретичний журнал www.movoznavstvo.org.ua/
9. Нова мова. Морфологія. – Режим доступу : <http://novamova.com.ua/105.html>
10. Плющ М.Я. Граматика української мови. У 2-х частинах Ч.1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К., 2005. 286 с. www.ex.ua/14316707
11. Словник.net <http://www.slovnyk.net>
12. Словники України <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>
13. Сучасна українська літературна мова : морфологія / за заг. ред. акад. АН УРСР І. К. Білодіда. К., 1969. 583 с. <http://lucl.kiev.ua/index.php/elektronna-bibiloteka/novi-nadkhozheniya-elektronnikh-knig/24bilodida-i-k-suchasna-ukrajinska-literaturna-mova-morfologiya>
14. Українська мова [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ukrainskamova.narod.ru>
15. Українська мова і література в школі: науково-методичний журнал http://www.undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372
16. Українська мова. Енциклопедія. К., 2000. <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>

Зміни та доповнення

на 20__ / 20__

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри _____ (доц. Климович С.М.)

Зміни та доповнення

на 20__ / 20__

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри _____ (доц. Климович С.М.)

Зміни та доповнення

на 20__ / 20__

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри _____ (доц. Климович С.М.)